

DAFA Datamaskincentralen för administrativ databehandling.
SE/RA/420047
Riksarkivet

Historik och organisationsbeskrivning

DAFA bildades efter riksdagsbeslut år 1970 genom att statistiska centralbyråns datamaskincentral delades upp på två enheter för datamaskinservice. Enheten för administrativ databehandling gjordes till en särskild myndighet, datamaskincentralen för administrativ databehandling, DAFA, med statskontoret som chefsmyndighet.

DAFA fick till uppgift att jämsides med andra datacentraler utföra administrativ databehandling för i första hand statliga myndigheter utanför försvarsdepartementets verksamhetsområde. I mån av resurser fick DAFA åta sig uppdrag från annan uppdragsgivare än statligt organ. Verksamheten igångsattes 1 juli 1970. När statskontorets chefsmyndighetsskap upphörde år 1975 blev DAFA en självständig myndighet. Chefen för statskontoret fortsatte emellertid att vara ordförande i DAFAs styrelse och statskontoret med datamaskinfonden ansvarade för anskaffningen av datamaskinutrustning till DAFA.

I den år 1975 utfärdade förordningen (1975:567) om rationalisering inom den civila statsförvaltningen, angavs att statliga myndigheter skulle anlita DAFA vid anpassning av standardsystem och vid ändring av ADB-system i drift vid DAFA. Normalt skulle DAFA dock inte utveckla nya system.

1976 preciserades DAFAs uppgifter och arbetsområden närmare av regeringen efter en utredning angående DAFAs effektivitet och organisation (Ds FiU 1976:2), men myndigheten kom också fortsättningsvis att bli föremål för utredningar. Monopolutredningen hade som en av sina uppgifter att behandla DAFAs särställning och därmed sammanhängande frågor. Utredningens delbetänkande, Datakonkurrens (Ds B 1979:1) ägnades helt åt dessa frågor.

Monopolutredningen ansåg att restriktionerna ifråga om DAFAs systemutvecklingsverksamhet skulle tas bort och att DAFA i fråga om ekonomisk handlingsfrihet skulle jämföras med affärsverken. Statsmakternas ställningstagande i anslutning till budgetpropositionen 1981 ledde till att DAFA fick en delvis ny inriktning fr.o.m. 1 juli 1981. I de nya uppgifterna ingick metod- och systemutveckling i samband med uppdragsverksamheten. Frågan om DAFAs ställning var emellertid inte heller därmed löst, utan 1984 tillsatte civildepartementet en utredning med uppdrag att utreda lämpligaste associationsform för DAFAs verksamhet. Slutbetänkandet, DAFA - myndighet eller bolag, förelåg i februari 1985 (Ds C 1985:1). Utredningen fastslog att DAFA borde ha en renodlad serviceroll utan några myndighetsuppgifter. DAFA skulle inte ges någon särställning, utan verksamheten skulle bedrivas på affärsmässiga grunder i konkurrens med andra företag inom branschen. Huvudmannskapet för statliga centrala basregister som SPAR och BASUN och för statliga informations- och faktadatabaser som rättsdatasystemet m.fl. borde istället åvila annan myndighet eller särskild nämnd.

Regeringen fattade i slutet av 1985 ett principiellt beslut om bolagsbildning av DAFA. En organisationskommitté tillsattes för att närmare utreda formerna för bolagsbildningen och myndigheten DAFA avvecklades till budgetårsskiftet, 1 juli 1986.

DAFA har med undantag av huvudmannskapet för SPAR-registret inte haft några myndighetsuppgifter. Verksamheten har under senare år kommit att omfatta i huvudsak följande produkter och tjänster:

- Tillhandahållande av information ur informations- och faktadatabaser.
- Utveckling av underhåll och drift av kundspecifika system.
- Tillhandahållande av standardsystem för den statliga marknadens behov.

De standardsystem DAFA har tillhandahållit gäller ekonomiadministration, personaladministration och informationsåtervinning. Bland systemen kan nämnas system S (ekonomiredovisning), FACTS (bokföringssystem), Mercur (budgeterings- och planeringssystem) och SLÖR (löneuträkning) med försystem PIR. Standardsystemen för informationsåtervinning har varit IMDOC (dokumenthantering och diarieföring), ATMS (texthantering) och SPAR (personinformation). Bland de kundspecifika systemen kan nämnas STIS (studiestödets informationssystem) och LIBRIS (forskningsbibliotekens informationssystem).

Persontjänster som uppdragsledning, konsultation, systemering, programmering och kundassistans har varit knutna till huvudkontoret. Maskintjänster har utförts vid driftenheten i Stockholm och vid Gävlefilialen. Norrköpingsfilialen har varit knuten till driftenheten i Stockholm och fungerat som en länk från de statliga myndigheterna i Norrköping. Gävlefilialen, som i huvudsak betjänat centralnämnden för fastighetsdata, lantmäteriverket, domstolsverket och delar av SLÖR, upphörde i samband med bolagsbildningen. Filialens verksamhet överfördes dels till CFD, dels till driftenheten i Stockholm.

Databeredning har bedrivits i huvudsak vid DAFA i Stockholm och filialen i Hallstavik. Databearbetning har gjorts som direktuppdrag, driftuppdrag, funktionsansvar och registeransvar. Funktionsuppdragen och direktuppdragen har omfattats av rationaliseringsförordningen. Registeransvar har, vid sidan om de egna löne- och redovisningssystemen gällt för SPAR-projektet. Efter DAFAs bolagsbildning ligger myndighetsansvaret för SPAR, medan DAFA svarar för driften.

Anmärkningar rörande arkivbildningen

Vid den inventering som gjorts av DAFAs arkivhandlingar i samband med avvecklingen av myndigheten befanns originalprotokollserierna i flera fall vara ofullständiga. Serierna styrelseprotokoll och direktionsprotokoll fick därför restaureras med hjälp av befintliga kopior. Såväl original som kopior har därefter kopierats på arkivpapper och bundits. Originalprotokollen förvaras tillsammans med bilagorna i kartong.

Ärendediarier har förts vid DAFA sedan verksamheten startades, 1970-1979 manuellt, därefter på data enligt ett modifierat IMDOC-system. D/D-planen är summarisk och indelar ärendena enhetsvis i ledningsärenden och handläggareärenden. Enheterna kan sägas stå för ämnesindelningen. Ärendena arkivläggs ärendevís i dnr-ordning. Marknadsdiariet fördes fristående 1970-1979, men sedan 1980 förs endast ett diarium, i en offentlig och en sekretessbelagd del.

Avtalen har inte fått bilda någon egen serie, utan ingår bland de diarieförda handlingarna. Inkonsekvens i diarieföringen av dessa har medfört att de är mycket svåra att återfinna. Ärendemeningen kan t.ex. vara en offert, att ärendet innehåller

underskrivet avtal finns inte alltid noterat och tilläggsavtal eller andra ändringar har ofta nytt diarienummer.

För räkenskaper gäller att DAFA sedan starten varit anslutet till system S, kassabokföringsdelen, och tillhör redovisningscentralen vid statskontorets fondbyrå. Fram till 1978 sköttes DAFAs redovisning i den affärsmässiga delen av den egna rutinen för ekonomisk redovisning, ER-systemet. Från 1978 sker även affärsredovisningen i system S. ER-systemet omfattade till 1976 även Uppdragsredovisningen, men avlöstes sedan successivt av det s.k. DEP-systemet (DAFAs ekonomi och planeringssystem). Grundbokföring, huvudbokföring och verifikationer har utgallrats med 10 års frist. Bokslut har bevarats. Handlingar i system S och SLÖR har gallrats med i riksarkivets gallringsbeslut angivna frister.

Enligt förordningen om SPAR (1981:4 §10) har DAFA årligen till riksarkivet avlämnat en kopia som utvisar innehållet i SPAR-registret vecka 37. Datafilerna med tillhörande dokumentation har därvid registrerats i särskild ordning. Gallring i övrigt av SPAR-registret regleras av nämnda förordning.

Gunilla Fryksén